

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Etiler Kerestecioğlu
Ankara Milletvekili

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre tüm dünya üzerinde yaklaşık 300 milyondan fazla görme engelli birey yaşamaktadır. Görme engelli bireylerin tüm dünyada yayınlanan basılı materyallere erişim olanağı sadece %1 ile %7 aralığında seyretmektedir. Dünya genelinde engelli kişiler için üretilmiş nüshaların bu denli kısıtlı olması nedeniyle, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) tarafından 27 Haziran 2013 tarihinde gerçekleştirilen diplomatik konferansta "Kör, Görme Engelli veya Başka Bir Nedenle Basılı Materyal Okuma Engelli Kişilerin Yayınlanmış Eserlere Erişiminin Kolaylaştırılmasına Dair Marakeş Anlaşması" kabul edilmiştir. Türkiye'nin de imzacısı olduğu Marakeş Anlaşması, 20 Mart 2021'de resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'de ilan edilen ayrımcılık yapmama, fırsat eşitliği, erişilebilirlik ile topluma tam ve etkin katılım ilkelerine dayanan Marakeş Anlaşması; kör, görme engelli veya başka bir nedenle okuma engeli bulunan kişilerin, eğitim hakkını kullanabilmeleri, her türlü bilgi ve fikir arama, alma ve yayma özgürlüğünü kullanabilmeleri veya kültürel yaşama katılabilmeleri için eserlere güncel teknolojik gelişmelere de uygun imkânlarla etkin ve hızlı bir şekilde erişimini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

Marakeş Anlaşması, eser sahibinin iznine ihtiyaç duyulmaksızın; engellilere yönelik uygun formatta eser çoğaltımını ve dağıtımını mümkün kılmıştır. Öte yandan anlaşma, ulusal yasalardaki farklılıkların mümkün olduğu ölçüde bertaraf edilerek, uluslararası standartların ortaya konması ve engellilere yönelik çoğaltılmış formatların sınır ötesi değişiminin kolaylaştırılması amacıyla gelişmiş bir yasal çerçeve de sunmaktadır. Kör, görme engelli ve başka bir nedenle basılı materyal okuma engelli kişilerin erişimine uygun "Erişilebilir Format Kopya" (sesli betimleme, kabartma baskı gibi alternatif format kopyalar) tanımını yapan anlaşma; bu kopyaların oluşturulmasında ilgili kamu kuruluşlarını veya kamu kuruluşlarının yetkilendirdiği özel teşebbüsleri sorumlu kılmıştır. Ayrıca oluşturulan bu alternatif kopyaların sınır ötesi değişimine de imkan verecek iç hukuk düzenlemelerini yapmak, anlaşmaya taraf devletlerin sorumluluğundadır. Bu bağlamda; Marakeş Anlaşması, iç hukukumuzda bulunan Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun kapsamını genişletmiştir.

Bu bağlamda;

1. Marakeş Anlaşması yürürlüğe girdiğinden beri kaç kitap veya basılı materyal yararlanıcıların erişebilecekleri formatta hazırlanmıştır?
2. Marakeş Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra uygulamaya konulan düzenlemeler nelerdir? Anlaşmanın uygulanabilirliği açısından Bakanlığınız hangi kurumlarda, hangi alt yapıları oluşturmuştur?
3. Anılan anlaşmadan dolayı Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ya da Milli Kütüphane tarafından kaç eser "Erişilebilir Format Kopya" kapsamına alınmıştır? Görme engelli veya herhangi bir nedenle basılı materyal okuma engeli bulunan kaç kişi bu eserlerden yararlanmıştır?
4. Marakeş Anlaşmasının ülkemizde yürürlüğe girmesinden sonra Bakanlığınız tarafından hangi tanıtım ve toplumsal bilinçlendirme çalışmaları yapılmıştır?
5. Marakeş Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda hangi alt düzenlemeler yapılmıştır?
6. Anlaşmada adı geçen "başka bir nedenle okuma engeli bulunan kişiler" kapsamında değerlendirilebilecek yaşlı ve görme zorluğu çeken bireylerin basılı materyallere erişme ve sosyo-kültürel hayata katılabilmesi için hangi düzenlemeler yapılmıştır? Bu kişiler Bakanlığınız tarafından hangi yollarla desteklenmektedir?